

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 19. ЈАНУАРА 1873.

БЕЛГИЈА
Година II.
Позориште
Уређује А. ХАЦИЋ.

БРОЈ 9

издава четири пута на недељу на по тавака. стоји за нови од 40, а на страну 60 нов. месечно. — За огласе
и црквение иницијативе и поднамјује се од једне прсте 3 нов. и 30 за њен оваки пут.

издава четири пута на недељу на по тавака. стоји за нови од 40, а на страну 60 нов. месечно. — За огласе
и црквение иницијативе и поднамјује се од једне прсте 3 нов. и 30 за њен оваки пут.

ИЗ ЖИВОТА ЈЕДНЕ ГЛУМИЦЕ.

Немојте, поштовани читаоци, очекивати, да
вам описујем какву пикантну позоришну аферу,
какав чудноват догађај из живота које глумице,
који се заиста догодио, или је забаве ради из-
мишљен. То вам не бу овде описивати, него ћу
да вам приповедим нешто, што ће вас пре сне-
веселити, растужити.

Имајте доброту, поштовани читаоци, те пред-
ставите себи ово: млада девојка, пуна дара, пуна
сталине намере, али и пуна сувише лепога ми-
шљења о свету и о свему ономе, што се ужи-
воту збива, та девојка оде у глумицу. Као глу-
мица представља она себи све другчије, него
што јесте; она мисли, да је живот на позорници
онакав, какав је описан у књигама. Воља и тे-
жња јој је тако јака, да оставља српску позор-
ницу, на којој се допала, па хоће да си имена
стече као немачка глумица.

Дође у Беч, па ради пробе одигра неку улогу
пред доктором Лаубом и Стракошем. Обојица ре-
коше, да има лепа дара, али приметише, да ће
јој за сад још сметати српски акценат, нагласак
у говору. Обојица јој дадоше савета, да још не оста-
вља београдске позорнице, где беше ангажована.

Али, наша глумица одговори, да ће моћи све
тешкоге савладати и да хоће свакојако да остане
у Бечу. Отиде Штрамтеру и овај је одмах ан-
гажује — давши јој, наравно, малу плату. Но
госпођина је поносита и непрактична. Има још
нешто иметка, ако се може тако назвати уште-
ђени новац, и то хоће да жртвује, јер осећа,
да ће себи још будућности стечи, с тога при-
стаје на свашта, да би само у Бечу могла играти.
Прво се појави у комаду: „Краљица од чипака,”
допадне се јако поред свег свог словенског из-
говора. За тим мора с друштвом у Берлин. Ту
се разболи, услед многог узбуђења. У њеном но-

вом делокругу развија се живот позоришни друг-
чије, него што га је она себи представљала. Овде
не ћемо приповедати поједине неприлике њене.
Маловажне су за свети и светске догађаје, али су
велике, превелике за нежно женско срце, с тога
није чудо, што су га јуто повредиле. Глумица
ми се јадаше, како с њом рђаво поступаху и
сузе јој потоком течијау. Свако писмо, које до-
биваше, одузимаше јој по једну наду, доносаше
јој по једну обману. Заиште допуст и до-
бије га. Управитељ Штрамтер врати се у Беч.
Глумица се усили, устане с болесничке постеље
и представи се своме управитељу. Овај једва
има времена да с њом говори. Она оде куби.
Добије још једаред допуст на два месеца и по-
сле осам дана отпуст, којега је и сама желела.
Тако је била одмах отпуштена и управа Штрам-
терова позоришта тако је схватила допуст. Пет
месеца проведе у највећој муци. Само јој брат
даје, што јој је најнужније. Управитељ је, на-
равно, на њу заборавио, а тако исто и другарице.
Шта би у тој самоби и бољи било од ње,
да се није уза њу нашла њена добра мајка!

У последње време распостираху се о њој
неповољни гласови. С тога научим, да је потра-
жим и видим како јој је.
Завуци на вратима; слаби глас женски од-
зове ми се.

Када уђем угледам на дивану женску сву умо-
тану. Када ме спази, уздигне се. Скине мараму
с главе, и после дужег гледања једва је познам.

Патња је умекшала ову лену, поноситу пла-
војку, из чијих очију сијаше неодољива снага.
На занимљивом, бледом лицу исписана јој беше
историја све њезине невоље.

Разговор јој беше са свим у опреци с њези-
ном спољашњошћу. Она мишљаше, да ће за ме-

сец дана опет моћи играти. Она црташе себи будућност најлепшим бојама. Само што кад и кад болно грчевито трзање речи њезине у паж утериваше.

Иначе сам дознао, да јој је врло рђаво било. Сувише је поносита, те ни од кога не хтеде помоћи заискати. Управитељ, који јој даде допуст,

ништа не уради за њу — и тако се она ограничи у болести својој на оно, што је баш најважније. Не говораш ми, како јој је. Само та гав романтични створ могаше таку невољу триљиво сносити. И мени приповедаше читав роман о своме именују, али ја сам знао, да имам послат само — с романом! И тек кад јој дадох на знање, да знам, какве су њене материјалне прилике, тек тада ми плачући и признајући рече: „Јасам себи све тако лепо и поетички представљала а — како се све другчије забило!“ Џес моли о сваком окоји је викој. Кадем јој да је професор Стракони потанко оправдовао један узгој он јој оправдовао свакодневни узгој и то је отпадао. Чувимо узгој он јој је у тој истици да **ШТА ЈЕ „МАНИРА“ У УМЕТНОСТИ** овим узгоям је вину (Српшић) један узготвљајући смарто, да извадочи и **Изостављање манире, то је, као што смо покупали доказати, на сваки начин негативни услов истините уметности.** Али за то и ако се изостави манира, то није ипак никакво јемство за праву уметност, и то баш за то, што је изостављање манире негативне природе.

Може бити даље представљача, а и има их без манире, али за то опет нису прави уметници, који су покрај свега тога што представљају без манире, сухопарни, и прозаични, а то долази отуд, што изостављање манире није још никакво јемство за дух, што ствара.

Је ли даље могуће манију, која је поникла из душевне слободе као што смо доказали, угло-
нити и савладати? Јесте, и то само духом
што ствара чинове,

Гете приповеда, да је своју беомртну Ифигенију у Италији једној величественој статуји свете Агате читоа, да би сваког часа могао испитивати, да ли те речи могу истицати из тих уста. Ако би нашао да најма в мален-кост не одговара слици, то би одмах изменио израз, јер га је сматрао као не потпуно идеалан, и као излишан, који гвари хармонију између слике и речи. У том смислу треба сваки

распитивао за њену судбину, да је обећао, да ће је, кад опет оздрави, немачким позориштима препоручити, и да се у круговима немачког по-
зоришта најживље за њу распитује.

„Зар се јоп сећају на ме?“ запита радосно, и преко лица јој пређе весео осмејац, преображавајући јој бледе прте новом налом.

„Кажите,“ молише ме, „да ми није тако зло, и ако гласови, које шаљу драгарице о мени разнесоше, не умукну, ја ћу се обући и, ма да сам болна, доћи ћу у позориште, да ме људи виде, и да...“ ту је опет снађује бол и дрхтање и ја је замодим, да легнем на котлини подјема.
Дао би Бог да се њени снови ослејој будућности испуне. Било би сувише грозно, кад би се толико дар, толика тврда воља, племенити понос, кад би се таке лепе особине разбити и моралео стене хладнога, малодушнога света.

Овако пише бечка „Стара Преса“ о глумици, којој је име — Марина Јеленска.

и прави критичари воде приказивача бољом ставом и бољем успеху уметничком.

Само је тако могуће, да приказивач непрестано мотри на гласове и речи, које изговара, па да их може упоређивати са песничком slikom. Само ће тако моћи у траг њи и уклонити и сваку маниру, која се трпом уврла. Одстрањивање манире то је нека врста чистилишта, у коме се рђава и погрешна индивидуалност тако ређи истребљује, да само што

чистије и јасније поникне и оживе права песничка слика. Ко уопште идуше и остваралачки у машти слику ствара, тај ће моћи са успехом и овај тешки задатак надвладати и извршити. Само тако ће се моћи даровит приказивач отрести од свију прта слушајне индивидуалности и приказивати чисту песничку слику.

По Х. Т. Речеру

Моја Храћанин Станчић,
глумац.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Маркова сабља.“) Општу народну светковину, посвећену успомени „светитеља и просветитеља“ Саве, која се на дан 14. јануара обавља у сима просветним збородима националним, завршило је тога вечера наше народно позориште представом „Маркове сабље.“

Најчешћа драмска књижевност добила је последњих година више позоришних дела, удећених за ширу публику, у којима се у алегоријским сликама изложе заменити догађаји из историје народа нашег. Неки су писци за то бирали период његове славе, да разбуде у њему народни попос; неки, период његовог опадања и беде његове, да га погледом на раздоре, који су изазвали, то тешко доба, очисте од прадедовских страсти и слабости. Позоришни је комад Јован Ђорђевића ове друге врсте. Он захвата историју српског популарења и његове политичке пропasti у сликама, с којима се при крају спроведу леже слике из повије историје народа нашег. Комад је, као што замамо, удећен за извесну прилику и представљаје први пут на београдској позорници. Како су и прилике, које су тај комад одредиле за представу на најбољој позорници, по све друге природе — то је управа нашег народног позоришта према њима заменила други, део оријентала са сликама, које одговарају светковини. Систо-ријским херојима на бојном пољу, удруженци су у другом делу хероји, који су посветили живот свој душевном и друштвеном напретку народа нашег, и ми угледасмо крај Ђурђа Бранковића, владику Данила и патријарха Арсенија, љубљене слике Доситеја, Вука и Текелије Саве! Писац другог дела хтео је да патовести, да је без образованости највећа сила нестала, и да стварка сага народа извире само из његове културне скеле. Народна прича о спуја Краљевића Марка, што ју је Стерија најпре оживио на глумионици, у тој целици се показаје колика јавнична снага лежи у удруженом народу, иако, добила је у Ђорђевићевој преради већи значај тиме, што се у овој алегорији појављује етични подглед у извођењу узрока и дејства, што се за услов потоње величине народне ставља и пре-каљена самосвест, из које ваља да поникне душевно правда све свију илемена, а та потреба изнесена је у другом делу наједнако у живој слици с првима коју припрађају родољубиви осећаји у лепој песничкој одећи.

Што овоме по себи добро изведеном позоришном комаду деје особиту вредност, што га уздиле под свима осталим комадима овог жанра, то је музикалан део његов — производ даровитог компонисте Јенка. Кроз ћео комад иовлаче се, вокални и инструментални, гласови, који буде у најпријатије осећаје најљуба за то, што су срдни најчешћој словенској народнији, мелодије чује оригиналности и вештачке лепоте музикалне. Химна што је збор певача најкрају може се и осам текста, који служи Ђорђевићу на част, сматрати за најјачи музикални производ Јенка; она се може по мелодији, по контрапунктичној вредности и по својој инструментацији упоредити са мајом гласовитом химном на западу, и ми не сумњамо да ће она кад тад постати општа српска химна. Публика је паша бурио поздравила и захтевала да се понови.

Представа је испала врло добро. Маринковићка као вила заслужује похвалу, а Недељковић (Марко) и Лукић (певач) држали су се добро. Гдекојим групама осудуваше истину сразмер и мекоћа, или кад узмемо у обзир снагу, појом располажемо, то — далеко од сваке замете — морамо се чудити, како се могло извести и то, што угледасмо тога вечера. И публика беше пријатно изненађена, јер је па крају представе захтевала да види управитеља Хаџића. Хаџић изаје хаско, али он изаје и најчешћи! После њега би изазвао и машиниста Бушић. М.

СИТИЦЕ.

(Кратка служба.) Приповеда се, да је најчешћи попа из Срема дошао у цркву да служи, а кад тамо, а он опа никога у цркви. Опда ће да поведе попа с црквењаком у олтару овај равтовор: Попа! Море, црквењаче, видиш ли ти тога у цркви? — Црквењак: Никлете душе! — Попа: Ни ја! — и то рекавши скрипте петрахијл и оде кући.

(Ретка старост.) У Рију Јанеру живи неки човек по имену Јоза Мартенс, који се родио г. 1694. те је сада 178 година стар. Бистре је главе и по све здрав, само што не може право прегибати колена. У своје младо доба војевао је против Холандезаца. Женио се шест пута и имао 42 деце, од које сада има у животу 123 унука, 86 праунука, 23 прукунунука и 20 прапрукунунука.

Издаје управа српског народног позоришта.

